

De consuetudine servanda, quæ non est contra fidem. A quas a Petri apostolorum principis ordinationum
 Ex codice 16 librorum, libro III, cap. 19. initiis hactenus vetustas longa servavit. Et nos
 quidem, juxta seriem relationis vestræ, ⁴⁵ consue-
 tudinem laudamus, quæ tamen contra fidem ca-
 tholicam nihil usurpare dignoscitur.

⁴⁴ Est ex epist. S. Greg. lib. 1, ep. 75. ⁴⁵ distinct. 41: *Consuetudinem laud.* Et in *Decr. Ivon.* lib. II

ANICETUS I PAPA

NOTITIA

(Ex Libro pontificali Damasi papæ, ab. MANSI, *Concil.*, I, 681. Vide *Patrologiæ Latinæ*. CXXVII, col. 1203, in Anastasio Bibliothecario qui Anicetum ante Pium I ponit.)

Anicetus natione Syrus, ex patre Joanne de vico Humisia, sedit annos undecim, menses quatuor, dies tres. Fuit autem de temporibus Veri et Marci, a consulatu Gallicani et Veteris, usque ad Præsentem et Rufinum. Hic constituit ut clericus comam non nutriret, secundum præceptum Apostoli. Hic fecit ordinationes quinque per mensem Decembrem, presbyteros septemdecim, diaconos quatuor, episcopos per diversa loca novem. Qui etiam obiit martyr, et sepultus est in cæmeterio Callisti, via Appia, decimoquinto Kalend. Maias. Et cessavit episcopatus dies septemdecim.

ANICETI PAPÆ

EPISTOLA AD GALLIÆ EPISCOPOS ⁽⁴⁵⁾

(MANSI, *Concil.*, I, 683.)

De electione et ordinatione archiepiscopi et cæterorum episcoporum, et ut archiepiscopus absque consilio cæterorum nihil agere præsumat de causis eorum nisi tantum de sua speciali parochia.

⁴⁶ Anicetus ⁴⁷ universis Ecclesiis per Galliæ pro- B vincias constitutis, in Domino salutem. tuente Domino, tradidisse, non a minus quam a

Bonorum operum et ⁴⁸ spiritualium studiorum Deum auctorem esse, non dubium est, qui bonorum hominum incitat mentes et adjuvat actiones. Quod nobis evidenter apparuit, cum inter longinqua spatia regionum, unum corda vestra senserunt consilium, et quæ desiderabatis responsa, non unius sed plurimorum epistolæ intimarunt.

I.

De ordinationibus episcoporum, et de causis earum.

De ordinationibus vero episcoporum, super quibus nos consulere voluistis, olim in sancti prædecessoris nostri Anacleti ordinationibus quædam jam decreta reperimus ⁴⁹. Scimus enim enim bealissimum Jacobum, qui dicebatur Justus, qui etiam secundum carnem frater Domini nuncupatus est, a Petro, Jacobo et Joanne apostolis, Hierosolymorum episcopum esse ordinatum. Si autem non minus quam a tribus apostolis tantus vir fuit ordinatus episcopus, patet profecto eos formam, insti-

tribus episcopis, episcopum ordinari debere. Sed crescente numero episcoporum, nisi necessitas intervenerit, debent etiam plures augeri, id est, si archiepiscopus diem obierit, et alter ordinandus archiepiscopus electus fuerit, ⁵⁰, omnes ejusdem provinciæ episcopi ad sedem metropoleos conveniant, ut ab omnibus ipse ordinetur. ⁵¹ Oportet autem ut ipse, qui illis omnibus præesse debet, ab omnibus illis eligatur et ordinetur. Reliqui vero comprovinciales episcopi, si necesse fuerit, cæteris consentientibus, a tribus, jussu archiepiscopi, consecrari possunt episcopis. Sed melius est, si ipse cum omnibus eum qui dignus est, elegerit, et cuncti pariter sacraverint pontificem. Et licet istud, necessitate cogente, concessum sit, illud tamen, quod de archiepiscopi consecratione prædictum est atque præceptum, id est, ut omnes suffraganei eum ordinent, nullatenus immutari licet; quia qui illis præest, ab omnibus episcopis, quibus præest, debet constitui. Sin aliter præsumptum fuerit, viribus

⁴⁶ in mss. sæpe *Anicitus* scribitur; in quibusdam *Anicius*, sic etiam recte. HARD. ⁴⁷ in ms. nostro hoc loco *Anicius*, et in titulo. HARD. ⁴⁸ S. Leo ep. 32. ⁴⁹ Supra in 2. Anacl. epistola. ⁵⁰ 66, distinct.: *Archiepiscopus ab omnibus.* ⁵¹ S. Leo ep. 89, cap. 5. Conc. III Aurel. c. 3.

(45) Supposititiam censent viri eruditi.

carere non dubium est, quia irrita erit ejus secus A acta ordinatio. ⁵² Ipse autem archiepiscopus nihil de eorum causis, aut de aliis communibus, juxta statuta apostolorum, absque cunctorum illorum agat consilio; nec illi, nisi quantum ad proprias, parochias pertinet, sine suo, quoniam: tali gaudet concordia Altissimus, et gloriatur in membris suis.

II.

De primatibus et metropolitanis.

⁵³ Nulli archiepiscopi primates vocentur, nisi illi qui primas tenent civitates, quarum episcopos apostoli et successores apostolorum regulariter ⁵⁴ patriarchas et primates esse constituerunt, nisi aliqua gens deinceps ad fidem convertatur, cui necesse sit, propter multitudinem eorum, primatem constitui. Reliqui vero, qui alias metropolitanas sedes adepti sunt, non primates, sed metropolitani nominentur.

III.

Si metropolitanus sine consilio egerit, vel si episcopi eum suspectum habuerint.

⁵⁵ Si autem aliquis metropolitanorum inflatus fuerit, et sine omnium com provincialium præsentia vel consilio episcoporum, aut eorum, aut alias causas, nisi eas tantum quæ ad propriam suam parochiam pertinent, agere ⁵⁶, aut eos gravare voluerit, ab omnibus districte corrigatur, ne talia deinceps præsumere audeat. Si vero incorrigibilis eisque inobediens apparuerit, ad hanc apostolicam sedem (cui omnia episcoporum judicia ⁵⁷ terminare præcepta sunt) ejus contumacia referatur, ut vindicta de eo fiat, et cæteri timorem habeant. Si autem propter nimiam longinquitatem, aut temporis incommoditatem, vel itineris asperitatem, grave ad hanc sedem ejus causam deferre fuerit, tunc ad ejus primatem causa deferatur, et penes ipsum hujus sanctæ sedis auctoritate judicetur, ⁵⁸ Similiter, si aliquis episcoporum proprium metropolitanum suspectum habuerit, apud primatem dioceseos, aut

⁵² 9, q. 3: *Archiepiscopus nihil.* ⁵³ 99, distinct.: *Nulli, archiepiscopi.* ⁵⁴ Hadr. coll. c. 23. ⁵⁵ 9, q. 3: *Si autem aliquis.* ⁵⁶ ms. *tentare.* HARD. ⁵⁷ Vigilius ep. 2. ⁵⁸ Hadr. coll. 18, 26. ⁵⁹ Matth. xx. 26; Marc. x, 43. ⁶⁰ Eccli. III, 20. ⁶¹ I Joan. IV, 7, 8. ⁶² I Petr. v. 2-4. ⁶³ Jud. 17. 23. ⁶⁴ distinct. 23: *Prohibete, fratres.* ⁶⁵ I Cor. XI, 14.

(46) *Juxta Apostolum comam non nutriant.* Hoc decreto Anicetus pontifex confirmat id quod apostolica traditione ac constitutione in Ecclesiam derivatum est, ut scilicet eorum capita in modum spheræ tondeantur desuper, qui a communi hominum vita recedentes, ex cultius vitæ genus sectantur: ita Isidorus *De divin. offic.* Hujus ritus mentio est apud Dionysium *De ecclesiastica hierarchia*, part. II, cap. 3. In ecclesia a primis sæculis usque huc prædictum ritum frequentatum esse constat non tantum ex Dionysio Areopagita supra allegato loco, ubi ait: « monachos tonderi solitos fuisse; » sed etiam ex Epiphaniæ hæres. 80, Augustino lib. *De operibus monachorum*, cap. ultim., ubi reprehendunt quosdam monachos, qui aliorum more tonderi nollent. Ex Hieronymo in epistola quadam ad Augustinum quæ est inter epistolas Augustini 26, ubi sic ait: « Evodium ut meo nomine salutes, precor coronam tuam. » Item ex Augustino epist. 147, ad Proculia-

apud hanc apostolicam sedem audiatur. « Qui major est vestrum, secundum Dominicam jussionem, sit vester minister ⁵⁹. » Et: « Quanto major es in omnibus, humilia te ipsum ⁶⁰. » Charissimi, nolite inter vos contendere, nec quærat aliquis major esse; sed, juxta apostolum, « diligite vos invicem, quia charitas ex Deo est: et omnis qui diligit fratrem, ex Deo natus est et cognoscit Deum. Qui non diligit, non novit Deum, quoniam Deus charitas est ⁶¹. » — « Pascite, inquit princeps apostolorum, qui in vobis est, gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie: neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit Princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam ⁶². » Et juxta alium apostolum: « Fratres, memores estote verborum quæ prædicta sunt ab apostolis Domini nostri Jesu Christi, qui dicebant vobis, quoniam in novissimo tempore venient illusores, secundum desideria ambulantes impietatum. Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes. Vos autem, charissimi, superædificantes vosmetipsos sanctissimæ vestræ fidei, in Spiritu sancto orantes, ipsos vos in dilectione Dei servate, exspectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi in vitam æternam. Et hos quidem arguite judicatos, illos vero salvate, de igne rapientes. Aliis autem misere mini in timore, odientes et eam, quæ carnalis est, maculatam unicam ⁶³. »

IV.

De tonsura clericorum et habitu.

⁶⁴ Prohibete, fratres, per universas regionum vestrarum ecclesias, ut cleri, qui laicis et simplicibus, virtutis, honestatis, pudicitiae et gravitatis exemplar esse debent, ac seipsos, tanquam signum purioris vitæ, rudioribus ad imitationem prudenter exhibere, juxta Apostolum, comam non nutriant ⁶⁵(46), sed desuper caput (47) in modum spheræ

num episcopum, quo loco hæc scribit: « Per coronam nostram, nos adjurant vestri; per coronam vestram, vos adjurant nostri. » Ex concilio Carthaginensi IV, canone 44, quod prohibet clericis comam et barbam alere. Ex concilio item Toletano IV, quod cap. 40 jubet ut omnes clerici, de tonso superius capite toto, inferius solam circuli coronam relinquunt. Recte igitur hic Anicetus ait, secundum apostolos esse, comam non alere, sed caput demisse tondere. Nam quæ per universam Ecclesiam toto terrarum orbe recepta, ab apostolorum temporibus usu frequentata leguntur, eæ secundum regulam S. Augustini, epist. 118, ad Januarium, ab apostolis protecta et constituta esse recte creduntur. Vide Baron. ann. 58, n. 112, et multis aliis sequentibus; Bellarmin. lib. II *De monachis*, cap. 40. Sev. BIN.

(47) *Desuper caput radant.* Id est, demisse, tondeant. Sic enim olim fiebat, forficibus scilicet, non

radant (48); quia sicut discreti debent esse in conversatione, ita et in tonsura et omni habitu discreti debent apparere. Hæc vobis, fratres, ut petistis, custodienda mittimus, et custodire præcipimus, « ut in nomine Jesu omne genu flectatur, celestium,

⁶⁶ Philipp. II, 10. 11. ⁶⁷ mendax consulum nota.

autem novacula, ut colligimus ex Clemente Alexandr. lib. III *Pædagog.*, cap. 11, qui sic dicit: « Pili tondendi sunt, non novacula, sed tonsorum forficibus. » Item ex Optato Milevitano lib. II *Contra Parmenianum*, ubi arguit Donatistas, quod catholicis sacerdotibus per vim capita raserint: « Docete, inquit, ubi vobis mandatum sit radere capita sacerdotibus, cum e contrario tot sint exempla proposita fieri non debere. » Ex Hieronymo in c. XLIV *Exch.*, ubi dicit sacerdotes non debere comam alere, nec tamen radi, sed ita tonderi, ut cutis tecta maneat. Denique ex Dionysio, Epiphano, Athanasio, Palladio, Augustino, Isidoro, Beda, concilio Carthaginensi IV et Toletano IV, idem colligitur; cum apud omnes illos tonsuræ quidem, non autem rasuræ mentio fiat. Prædicta igitur verba Aniceti pontificis modo illo quo supra, explicare, quam integram epistolam (quod facit Bellarm. *De monachis*, cap. 40), propterea in dubium vocare, convenientius est ac tutius. Vide Valent. tom. IV, disput. 9, quæst. 5, puncto 3, *De annexis sacramento ordinis*. Id.

(48) *In modum sphæræ radant*. Id est, coronæ vel circuli, quia Patres et concilia dum prædictis locis de tonsura clericorum aut monachorum loquuntur, eam commuiter coronam nominant, propterea nimirum, quod tonsura coronæ figuram habeat. Causam et rationem hujus tonsuræ clericalis gestatæ, alii aliam assignant. Prima est Dionysii, ut illa nu-

terrestrium et infernorum, et omnis lingua confiteatur quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris⁶⁶, » cui honor et imperium per æterna sæcula.

Data octavo Kalendas Junii, Gallicano et Ruffino viris clarissimis consulibus⁶⁷.

datione capitis significetur vita aperta et pura cui ecclesiastici studere debent. Secunda est Bedæ, lib. V *Historiæ Anglic.*, c. 22, ut spinea Christi corona, quam clerici maxime in memoria habere debent, representetur. Tertia est Isidori lib. *De offic. cleric.*, Rabani lib. II *De institut. cleric.* cap. 1, ut significetur regale esse Christi sacerdotium, cujus gubernatores tali corona redimitos esse oporteat, vel etiam ut significetur ecclesiasticum animum, qui est in homine sicut vertex in capite, debere esse nudatum a vitiis, spoliatum affectu superfluitatum, ac demum apertum et expeditum ad divinas inspirationes facile percipiendas. Valentia prædictis locis. Sed et alia ab his diversa de clericorum tonsura adducitur causa a Germano episcopo Constantinopolitano, his verbis: « Duplex corona circumposita capiti sacerdotis, capillorum significatione, imaginem refert venerandi capitis apostoli Petri; cui cum missus esset ad prædicationem Domini et magistri, ei tonsa est ab his qui ejus sermoni non credebant, ut illuderetur ab ipsis, eique Christus magister benedixit; et infamiam in honorem, illusionem in gloriam convertit, et posuit super caput ejus coronam, » etc. Unde constat eam, quæ principi apostolorum derisionis et ignominie causa illata est nota infamie, totius Ecclesie honori cessisse. Vide Baron., Bellarm., Valent., etc., allegatis locis. Id.

SOTER PAPA

NOTITIA

(Ex Libro pontificali Damasi papæ, ap. MANSI, *Concil.*, I, 687. — Vide *Patrologiæ Latinæ* t. CXXVII, col. 1240.)

Soter natione Campanus, ex patre Concordio, de civitate Fundis, sedit annos 9, menses 7, dies 21. Fuit autem temporibus Veri et Marci, a consulatu Rustici et Aquilini, usque ad Cethegum et Clarum. Hic constituit, ut nulla monacha pallam sacratam contingeret, nec incensum poneret in sancta ecclesia. Hic fecit ordinationes 3, per mensem Decembrem, presbyteros 18, diaconos 9, episcopos per diversa loca 11. Qui sepultus est in cœmeterio Callisti, via Appia, x Kalendas Maias. Et cessavit episcopatus dies 11.

SOTERIS PAPÆ

EPISTOLÆ

EPISTOLA PRIMA.

AD CAMPANIÆ EPISCOPOS.

De fide et incarnatione D. N. J. C.

Soter⁶⁸ apostolicæ sedis archiepiscopus, Campanis omnibus, salutem in Domino.

⁶⁸ in ms. *Sother*, et in gignendi casu *Sotheri*. HARD.

B Gaudere vos oportet, fratres, quod, divina largiente gratia, familiares Domini vocamini, ejusque sacerdotii dignitate fungimini. Nunc autem rogo vos, ut circa plebes vobis commissas laborare dignemini, et fructuosos manipulos Domino reportare nitamini. ⁶⁹ Paulus enim apostolus de fide ita

⁶⁹ Ithacius *adv. Varimadum* capp. 9 et 10.